

Susanne Storm
Enheten för samordning och stöd
010-2239293

Finansdepartementet
Via e-post: fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Boverkets rapport Tillsynsavgifter och byggsanktionsavgifter (2021:13)

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit del av Boverkets rapport Tillsynsavgifter och byggsanktionsavgifter(2021:13), ert diarienummer Fi2021/02315, och lämnar nedan synpunkter.

Beskrivning av ärendet

Tillsynsavgifter

Enligt Länsstyrelsen i Gotlands län behöver åtgärder vidtas för att tillse att byggnadsnämnderna prioriterar tillsynsarbetet högre. Sannolikt är det flera skäl till att arbetet inte prioriteras idag. Bland annat innebär lagkravet i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, på som huvudregel 10 veckors handläggningstid för bygglov och förhandsbesked att byggnadsnämnderna prioriterar dessa ärenden.¹ Nås inte lagstadgad handläggningstid för lov och förhandsbesked reduceras också avgiften för den sökande.² Av resursskäl är det därför tyvärr ofta så att tillsynsarbetet nedprioriteras då det för tillsynsärenden inte finns något krav på hur lång tid ett sådant ärende ska ta. Det finns i lagstiftningen inte heller några krav på byggnadsnämnderna att arbeta med egeninitierad tillsyn vilket är en av anledningarna till att de flesta tillsynsärenden grundas på anmälningar. Ytterligare en svårighet kan vara att tillsynsarbete kräver en särskild kompetens.

Vid första anblick kan en möjlighet för byggnadsnämnderna att ta ut tillsynsavgift förefalla att vara en bra lösning för att åstadkomma en prioritering av detta arbete. Enligt regeringen bör dock vissa kriterier uppfyllas för att det ska vara lämpligt att införa en avgift för tillsyn. Det krävs att de som ska betala avgift får en tydlig motprestation, att det är möjligt att täcka samtliga kostnader för tillsynsarbete med avgifter, att uttaget av avgift ger incitament till avsedda beteenden och i vart fall inte motverkar syftet med tillsynen, att avgiften är lättbegriplig och förutsebar för den som ska betala avgift och att avgift tas ut på ett rättvist och rimligt sätt.³

¹ 9 kap. 27 § PBL

² 12 kap 8a § PBL

³ Regeringsuppdraget till Boverket i beslut den 6 februari 2020 med hänvisning till skrivelsen En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn (skr 2009/10:79)

Länsstyrelsen i Gotlands län delar i stort Boverkets analys och åsikt att det vid en genomgång av de kriterier som regeringen ställt upp för att finansiering via avgifter ska vara lämplig finns ett flertal nackdelar oavsett hur avgiften utformas och tas ut. Omfattningen av byggnadsnämndernas tillsynsansvar är idag också otydlig och behöver förtydligas. Det bör också övervägas om byggnadsnämnderna inte borde ha en skyldighet att ha en tillsynsplan. Mot denna bakgrund är det Länsstyrelsen i Gotlands läns bedömning att någon möjlighet att ta ut tillsynsavgifter inte bör införas i detta läge. Istället bör tillsynsarbetet främjas genom andra åtgärder. Möjligen kan tillsynsavgifter bli aktuella i ett senare läge då dessa åtgärder genomförts.

Byggsanktionsavgifter

Länsstyrelsen i Gotlands län välkomnar att byggsanktionsavgifter införs då en åtgärd som inte omfattas av ett partiellt startbesked påbörjas. Utifrån den utveckling som skett i praxis⁴ finns det anledning att reglera detta på ett sätt som troligen var lagstiftarens intention.⁵ Eftersom byggsanktionsavgifter närmast har straffrättslig karaktär är det viktigt att det tydligt anges vilket handlande eller vilken underlåtelse som kan medföra byggsanktionsavgift.

Länsstyrelsen i Gotlands län anser även att det är lämpligt att införa byggsanktionsavgifter då återställande inte sker innan tiden för ett tidsbegränsat bygglov går ut. Även om det faller sig naturligt att återställandet ska ske innan det tidsbegränsade bygglovet löper ut är det mot bakgrund av byggsanktionsavgiftens straffrättsliga karaktär lämpligt att förtydliga detta i förordningen. Även övriga föreslagna förtydliganden om vad som ska gälla när ett permanent bygglov eller en förlängning av ett tidsbegränsat bygglov söks innan tiden för ett tidsbegränsat bygglov går ut och om att återställande inte kräver lov eller anmälan förefaller vara väl genomtänkta.

När det gäller frågan om byggsanktionsavgift för att inte åtgärda enkelt avhjälpna hinder finner Länsstyrelsen i Gotlands län inte anledning att ifrågasätta Boverkets bedömning att det är svårt att bedöma vad som utgör ett enkelt avhjälpn hinder och att det därmed inte lämpar sig för byggsanktionsavgift.

Länsstyrelsen i Gotlands län ser inga hinder för att byggsanktionsavgift införs för de situationer när en åtgärd påbörjas innan villkor för påbörjande uppfylls. För upprätthållande av regelverket är det tvärtom positivt. Av samma skäl finns det även anledning att införa byggsanktionsavgift då en åtgärd påbörjas innan lov får verkställas. Dock anser länsstyrelsen att systemet med startbesked och ibland senare tidpunkt för verkställighet är svårbegripligt för den enskilde. Benämningen ”startbesked” kan upplevas som missvisande i de fall då beslutet inte får verkställas direkt. Av denna anledning finns det skäl att fundera över hur det kan

⁴ MÖD 2017:3, jmf. dock MÖD:s dom den 30 maj 2018 i mål nr P 7901-17

⁵ Prop. 2009/10:170 s. 317 f

förtydligas. Länsstyrelsen i Gotlands län delar Boverkets åsikt att det av lovbeslut behöver framgå när beslutet får verkställas och så långt möjligt genom att datum för detta anges.

Eftersom byggnadsnämnden är skyldig att ta ut byggsanktionsavgift när förutsättningar för det föreligger kommer ett införande av byggsanktionsavgift för ovan nämnda överträdelser innebära att tillsynsarbete i dessa situationer behöver prioriteras. Att byggsanktionsavgifter tillfaller kommunerna kan ytterligare ge incitament att arbeta med tillsynsarbete. Vidare kan en byggsanktionsavgift ha en avskräckande effekt mot byggherrarna och ägarna och på så sätt minska antalet överträdelser och öka antalet rättelser. Byggsanktionsavgifter är enligt Länsstyrelsen i Gotlands läns åsikt ett bra verktyg vid överträdelser då de i jämförelse med förelägganden och viten är relativt enkla för byggnadsnämnderna att arbeta med.

När det gäller tidpunkten för när de nya bestämmelserna om byggsanktionsavgift bör införas kan det vara lämpligt att överväga om det ska ske i samband med ett eventuellt genomförande av de förändringar som föreslås av Bygglovsutredningen.⁶

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd AnnaMaria Bergholm Söder med länsjurist Susanne Storm som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

Finansdepartementet via e-post fi.sba.spn@regeringskansliet.se

⁶ SOU 2021:47 Ett nytt regelverk för bygglov